

**TENIS STOŁOWY W SOSNOWCU I W ZAGŁĘBIU DĄBROWSKIM
(OKRES MIĘDZYWOJENNY DO WSPÓŁCZESNOŚCI)**

Wstęp

W Anglii na przełomie XIX i XX wieku narodził się tenis stołowy. Wraz ze sprowadzeniem piłeczki celuloidowej przez Jamesa Gibba ze Stanów Zjednoczonych do Europy nastąpiła moda na tę grę. pierwsza dekada dwudziestego wieku to dynamiczny rozwój pingponga na terenie Anglii, Niemiec i Austro-Węgrzech. Do Polski tenis stołowy dotarł za pośrednictwem węgierskiego trenera piłkarski nożnej w latach dwudziestych minionego wieku. Zakres chronologiczny prezentowanego artykułu obejmuje lata 1931–2012. Począwszy od pierwszych mistrzostw Zagłębia aż do wyborów Zarządu Śląskiego Związku Tenisa Stołowego na XXVIII kadencję (2012). Cennym materiałem źródłowym przy pisaniu tego artykułu okazały się czasopisma oraz zbiory własne i monografie: *Tenis stołowy na Górnym Śląsku w latach 1929–2004*, *Table Tennis among Jews in Poland (1924–1949)*, *Z dziejów Akademickiego Związku Sportowego – Tenis Stołowy (1928–2008)*. *Gramy dalej. 80-lecie Polskiego Związku Tenisa Stołowego (1931-2011)*, *Tenis Stołowy w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1930-2010*, M.Ponczek, *Rozwój kultury fizycznej w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1864-1939*¹.

Rozwój tej dyscypliny sportu w Sosnowcu upatrywać należy w czynnym uprawianiu tenisa stołowego przez środowisko szkolne, robotnicze a w okresie międzywojennym przez mniejszość żydowską. Metodą badawczą zastosowaną podczas pisania tej publikacji była analiza źródeł historycznych. Autor tego artykułu w latach 1973-1975 reprezentował barwy CKS Czeladź (II liga państwowa) w tenisie stołowym a 2006 r. przewodniczył komitetowi organizacyjnemu Indywidualnych Mistrzostw Polski Seniorów rozegranych w Zawierciu.

1. Geneza tenisa stołowego w Polsce

W 1902 roku pojawiła się w Polsce pierwsza informacja prasowa o pingpongu (w dzienniku „Kurier Warszawski”).² W wiadomościach ze świata sportowego wówczas napisano: „Ping-pong, nowa gra pokojowa w piłkę – tennis pokojowy, grany na stole – wynaleziony ma się rozumieć w Anglii, ojczyźnie wszelkich sportów, stał się nadzwyczaj modny w Paryżu.

¹ W. Pięta: *Tenis stołowy na Górnym Śląsku w latach 1929-2004*, Częstochowa 2005, W. Pięta: *Table Tennis among Jews in Poland (1924-1949)*, Częstochowa 2009, W. Pięta: *Z dziejów AZS –tenis stołowy (1928-2008)*, Łódź 2011, W. Pięta : *Gramy Dalej. 80 lecie Polskiego Związku Tenisa Stołowego (1931-2011)*, Częstochowa 2011, M.Ponczek, *Rozwój kultury fizycznej w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1864-1939*, Katowice 1992. M.Ponczek, *Z przeszłości ruchu sportowego w Zagłębiu Dąbrowskim do 1939 r.*, Sosnowiec 1992.

² „Kurier Warszawski” 1902, nr 17.

Jak przedtem „five o'clock tea”, tak obecnie ping-pong jest na porządku dziennym w sferach, mających dużo czasu i pieniędzy”.

Ping-pong zaprezentował mieszkańcom Łodzi Georg Lewenstein – członek niemieckiego klubu sportowego „Newcastle” Łódź(1912)³. W okresie II RP nastąpił błyskawiczny rozwój tej dyscypliny sportu w Polsce . W Warszawie (1922) popularyzowali go: trener piłkarski „KS Polonia” Kimpton oraz tenisista Kleinadl⁴. W 1924 r. chętnie w pingponga grywali łodzianie. Działacz sportowy ŁKS- R.Kowalski sprowadził z Węgier: piłeczki, rakiety i siatki ⁵. Oficjalne pierwsze spotkanie towarzyskie rozegrała w 1925 r. Polonia z Warszawianką (5:4). We Lwowie (1926) ta gra przyjęła się w środowisku żydowskim. Żydzi byli inicjatorami meczu pokazowego „Hasmonei” Lwów z „Pogonią” Lwów⁶.

Pojawiły się też pierwsze publikacje : „Ping-Pong” (tennis pokojowy). Prawidła gry (1924). EMEF „Ping-Pong (1926) Zasady gry tenisa stołowego (1927) opracowanego i wydawnego przez – W. Kozielskiego „Gra w ping-pong” (1927) oraz R. Jodłowskiego „Ping-Pong” (1936)⁷. W 1927 w Częstochowie rozpoczęto produkcję znakomitych piłeczek pingpongowych „First Lass Ball” (Fabryka Seweryna Landaua). We Lwowie wyprodukowano i dopuszczono do gry z atestem PZTS piłeczki („Maho”), a Łodzi rakiety „ Gentlemann”.

W kraju powstawały Okręgowe Związki Pingpongowe⁸ : Kraków (1928), Łódź (1928), Wilno (1930),Lwów (1931), Warszawa (1931), Katowice (1932) , Poznań (1932), Pomorze (1932),Zagłębie Dąbrowskie (1933),Częstochowa (1933), Kielce (1935), Białystok (1938). Polski Związek Tenisa Stołowego powołano (1931) w Łodzi⁹. Pierwsze drużynowe mistrzostwa zorganizowano w Łodzi (1932), a indywidualne we Lwowie (1933). Mistrzostwa Polski w latach 1932–1939 zostały zdominowane przez pinpongistów żydowskich¹⁰.

2. Działalność sportowo –organizacyjna sekcji ping-pongowych w Sosnowcu i w Zagłębiu Dąbrowskim w okresie międzywojennym.

Ping-pong w badanym okresie należał do popularnych sportów Sosnowca i Zagłębia. Najlepiej rozwinięte organizacyjnie były Żydowskie Kluby Sportowe Gwiazdy Sosnowiec, Makkabi Sosnowiec i Hakoahu Będzin posiadały odpowiednie zasoby twarde rozwoju tej dyscypliny sportu : świetlice, stoły, rakiety i piłeczki. Działacze tych klubów organizowali

³ W. Kozielski, *Gra w ping-ponga, Łódź 1927*; A. Bogusz, *Niemieckie Stowarzyszenia Sportowe Łodzi 1824–1939*, Łódź 1992, s. 29. Stowarzyszenie „Newcastle” zawiązało się nieformalnie w 1909. Z wybuchem I wojny światowej zawieszono działalność tej organizacji.

⁴ „Kurier Łódzki” 1929, nr 53.

⁵ Zbiory W. Pięty. Maszynopis A. Bogusza, Tenis stołowy w Łodzi do 1939 r.

⁶ „Sport” Lwów, z dnia 6 stycznia z 1926 r., s. 10.

⁷ W. Kozielski, *Gra w ping-ponga, Łódź 1927*.

⁸ W. Pięta, *Gramy Dalej . 80 lecie Polskiego Związku Tenisa Stołowego*, Częstochowa 2011.

⁹ W. Pięta, *Tenis stołowy wśród Żydów w Polsce w latach 1924–1949*, Częstochowa 2008.

¹⁰ W. Pięta, *Table Tennis among Jews In Poland (1924-1949)*, Częstochowa 2009.

zawody towarzyskie z udziałem RKS „TUR” Sielec, ŻRKS Gwiazda Sosnowiec¹¹. W zawodach pingpongowych rywalizowano m.in. w Grodźcu, Sielcu Małym, Będzinie, Sosnowcu (ŻKS Kinareth, KS Płomień Sosnowiec).

W pierwszych Mistrzostwach Zagłębia, które rozegrano w Dąbrowie (1931), dominowali Sosnowiczanie: Bolesław Majcher, Błoch, trzeci był Wywiół z Dąbrowy¹². Tytuł drużynowego mistrza zdobył Robotniczy Klub Sportowy Zagłębie Sosnowiec¹³. W 1932 r. za najlepszy zorganizowany klub Zagłębia uznano Makkabi Sosnowiec (wygrało wszystkie spotkania towarzyskie z zespołami wywodzącymi się z Zagłębia¹⁴. Grano także w Będzinie, Sielcu Nowym, Sosnowcu, Miłowicach i w Brynicy. Za sukces sosnowieckiego środowiska pingpongowego uznano powołanie Zagłębie Dąbrowskie – Okręgowy Związek Ping-Pongowy w Będzinie (1933)¹⁵. Prezes Lichtenstein, wiceprezes S. Łakomik, skarbnik – Radzik, sekretarz – Twardoch, członkowie: Zajdman, Wajsborg, Patucha, Łycki, Kamiński, Juryst). W ramach okręgu funkcjonowały Wydział Spraw Sędziowskich i Wydział Gier i Dyscypliny. O tytuły mistrza Zagłębia rywalizowano w Będzinie. W grze pojedynczej w finale Mauer (Hakoah Będzin) pokonał Slotoscha (AKS Królewska Huta)¹⁶. Wyróżniającymi zawodnikami tego okresu byli pingpongiści żydowscy Bernard Pukiet i Sigmunt Nowarski oraz Stachlic i Fischel¹⁷. Zagłębie Sosnowiec występowało w klasie „A” wspólnie z Hapoel, Gwiazdą, Brynicą, SMP, Czytelnią Kazimierz, AKS Mysłowice.

Debiut drużyn zagłębiowskich w Mistrzostwach Polski miał miejsce w Krakowie (1934). Okręg był reprezentowany przez Hakoah Będzin. W tym roku Zagłębie Dąbrowskie – Okręgowy Związek Tenisa Stołowego (Z-D.OZTS) zrzeszał 23 kluby (rekordowa ilość klubów z sekcją tenisa stołowego w Polsce)¹⁸. O sile organizacyjnej Z-D.OZTS stanowiły kluby żydowskie: Makkabi Sosnowiec, Hakoah Będzin, Bar-Kochba Czeladź, Makkabi Dąbrowa Górnicza, Kadimh Będzin, Kinareth Sosnowiec, Hapoel Będzin, Gwiazda Sosnowiec, Gwiazda Dąbrowa, Gwiazda Będzin, Kraf-Siła Będzin, RSWF Jutrznia, ŻKS Przemśa Będzin oraz Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w Piaskach, Sosnowcu, Sosnowcu-Pogoń, Nowym Siel-

¹¹ W. Pięta, Tenis Stołowy w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1930-2010 [w:] M. Ponczek, S. Witkowski, A. Fryc, Z dziejów kultury fizycznej w Zagłębiu Dąbrowskim i regionach ościennych, Sosnowiec -Katowice-Dąbrowa Górnicza, 2010 „Polonia” 1930, nr 2227.

¹² „Expres Zagłębia” 1931, nr 38.

¹³ Mistrzostwa te rozegrano w Domu Ludowym w Sosnowcu przy ul. Jasnej 26.

¹⁴ M. Meducka, Żydowskie stowarzyszenia sportowe w województwie kieleckim w latach 1918–1939, [w:] Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego, Warszawa, 1990 nr 3-4 r. Makkabi Sosnowiec zarejestrowano w 1922 roku. W 1926 koła Makkabi powstały w Zawierciu, Olkuszu, Dąbrowie Górniczej.

¹⁵ W. Pięta, Tenis Stołowy w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1930-2010 [w:] M. Ponczek, S. Witkowski, A. Fryc, Z dziejów kultury fizycznej w Zagłębiu Dąbrowskim i regionach ościennych, Sosnowiec -Katowice-Dąbrowa Górnicza, 2010. „Expres Zagłębia” 1933, nr 11.

¹⁶ „Expres Zagłębia” 1934, nr 45; „Polonia” 1934, nr 3300.

¹⁷ „Przegląd Sportowy” 1934, nr 18.

¹⁸ „Rocznik Sportowy”, Warszawa 1934, s. 476–477.

cu, i pozostałe KS: Arja Sosnowiec, Solway Grodziec, Brynica Czeladź, Koło Młodzieży Polskiej im. J. Piłsudskiego w Czeladzi i w Sosnowcu, Dom Ludowy w Sosnowcu¹⁹.

Indywidualnym mistrzem Zagłębia (1934) został B. Pukiet, srebrny medal zdobył S. Nowarski. Tenisiści stołowi Makkabi Sosnowiec (Pukiet, Nowarski, Jakubowicz, Dafner, Brandes) wystąpili w Mistrzostwach Polski Makkabi²⁰. W robotniczych mistrzostwach Zagłębia zwyciężyły Kraft Będzin (I grupa) i Hapoel Dąbrowa (grupa II). Mistrzem Zagłębia w 1935 r. został Nowarski i Makkabi Sosnowiec²¹. W tym roku miała miejsce reorganizacja związku Zagłębie Dąbrowskie – Okręgowego Związku Tenisa Stołowego. W pracy tej udział wzięli przedstawiciele Sosnowca, Będzina, Dąbrowy, Piaska i Grodzca²². W 1936 r. ponownie wznowił działalność okręg Zagłębie Dąbrowskie. Wybrano siedmioosobową komisję z Z. Lichtensteinem na czele, której zadaniem było usprawnienie działalności i doprowadzenie do nadzwyczajnego zebrania²³.

Dąbrowa (1937) gościła Żydowskie Kluby Sportowe. Wystąpiły one w Mistrzostwach Śląska i Zagłębia związków Makkabi. Mistrzem zostało Makkabi Chorzów (z B. Pukiem i S. Nowarskim), wicemistrzem Makkabi Sosnowiec, na trzecim miejscu zawody zakończyło Makkabi Dąbrowa. Gościem specjalnym tych mistrzostw był Alojzy Ehrlich – wicemistrz świata w grze pojedynczej z Pragi (1936). W tym samym roku w otwartych mistrzostwach Zagłębia został TCL Siemianowice, drugim był KPW Mysłowice, a trzeci RIOK Świętochłowice. Indywidualnie triumfował Zbigniew Werba z Katowic, przed Gulińskim (Świętochłowice) i Robokiem (Piaski)²⁴.

Wspomniana wcześniej komisja po dwóch latach funkcjonowania za aprobatą PZTS powołała Podokręgowy Związek Tenisa Stołowego (28.01.1938 r.)²⁵. Siedziba władz mieściła się w ŻTGS Makkabi Sosnowiec. Prezesem podokręgu wybrano Majera Lauemana. Wiceprezesem został Jakub Szwajcer, a sekretarzem Izrael Zajdman, członkami: Lawek Firek i Hendel Dattner, Edward Więckowski i Marian Imielski. Przeważali działacze z klubów żydowskich.

Mistrzostwo województwa kieleckiego (1939) w Będzinie zorganizował Zarząd Podokręgu Zagłębie Dąbrowskie. Mistrzostwo pingpongowe Zagłębia zdobył B. Pukiet, drugi był

¹⁹ W. Pięta, Tenis Stołowy w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1930-2010 [w:] M. Ponczek, S. Witkowski, A. Fryc, Z dziejów kultury fizycznej w Zagłębiu Dąbrowskim i regionach ościennych, Sosnowiec -Katowice-Dąbrowa Górnicza, 2010

²⁰ „Expres Zagłębia” 1934, nr 348.

²¹ „Expres Zagłębia” z dnia 25 marca 1935 r.

²² „Expres Zagłębia” z dnia 20 stycznia 1936 r.

²³ „Przegląd Sportowy” 1936, nr 7.

²⁴ „Expres Zagłębia” 1937, nr 66.

²⁵ „Expres Zagłębia” z dnia 28 stycznia 1938 r.

Witold Kawczyk z Siemianowic²⁶. W kwietniu 1939 r. odbył się turniej pingpongowy o mistrzostwo Milowic (zwyciężył Sosnowiec i Adam Kwaśniach z ZS Huta Milowice).

3. Funkcjonowanie tenisa stołowego na terenie Sosnowca i Zagłębia Dąbrowskiego w pierwszych latach po II wojnie światowej.

Tenis stołowy w województwie Śląsko-Dąbrowskim reaktywowano w 1946 r. Krzewicielami tej gry byli: Włodzimierz Dudek (zawodnik Unii Sosnowiec)²⁷, Marian Murek z Siemianowic, Leopold Sokal z Chorzowa i Adam Beldocho z Świętochłowic. W jednym z pierwszych zawodów w 1946 r. w Sosnowcu trzecie miejsce zdobył RKS Sosnowiec (Cyglewski, Kurdziel i Kokot). Zainteresowanie tą dyscypliną w Sosnowcu i w Zagłębiu było umiarkowane. W mistrzostwach województwa Śląsko-Dąbrowskiego startowała rekordowa liczba drużyn (48) podzielonych na sześć grup terytorialnych (III grupę przewidziano dla zespołów z Zagłębia)²⁸. Sekcje istniały przy każdym klubie sportowym, organizacji młodzieżowej i w szkołach. Podczas walnego zebrania Śląsko-Dąbrowskiego Okręgowego Związku Tenisa Stołowego (1948) prezesem wybrano W. Dudka (pełnił tą funkcję do 1956 r.) w skład zarządu wszedł także Władysław Natkaniec z RKS Czeladź. W czasie tych wyborów powołano dwa podokręgi w Opolu i w Zagłębiu. Sosnowiec (1949) był organizatorem mistrzostw Śląska (108 pingpongistów rywalizowało na trzech stołach przez trzy dni)²⁹. Sukcesów indywidualnych pingpongiści Zagłębia nie odnotowali. Mistrzem Śląska juniorów został Majewski z Metalu Sosnowiec, który w Radomiu (1949) odniósł życiowy sukces i został wicemistrzem Polski Juniorów)³⁰.

4. Tenis stołowy w Sosnowcu i Zagłębiu Dąbrowskim latach pięćdziesiątych XX wieku

W utworzonej klasie „A” (wojewódzkiej) na Śląsku nie występowały drużyny zagłębiowskie), w klasie „B” występował tylko Górnik Czeladź , pozostałe drużyny z Sosnowca i Zagłębia tworzyły klasę „C” (siódmą grupą Mysłowicko-Sosnowiecką). W śląskiej lidze szkolnej występowało 30 zespołów. Wtedy mistrzem zostało Gimnazjum im. Staszica w Sosnowcu. Warunki rozwoju tenisa stołowego na Śląsku i w Zagłębiu znacznie się poprawiły (zwiększyła się dostępność do świetlic wyposażonych w stoły pingpongowe). Działacze OZTS wprowadzili zmiany w strukturze okręgu. Powołano podokręgi w Zagłębiu (17.09.1950r.), Opolu z siedzibą w Zabrze, Rybnicko-Bielsko –Cieszyński w Bielsku, Czę-

²⁶ „Expres Zagłębia” z dnia 23 marca 1939 r. Witold Kawczyk w 1948 r. zdobył tytuł indywidualnego mistrza Polski Seniorów. Był wielokrotnym reprezentantem Polski i trenerem reprezentacji. W latach 1973-1989 pełnił funkcje prezesa Śląskiego Związku Tenisa Stołowego w Katowicach.

²⁷ W. Pięta, Tenis stołowy na Górnym Śląsku w latach 1929–2004, Częstochowa 2005, s. 29.

²⁸ Tamże s.31.

²⁹ „Przegląd Sportowy” 1949, nr 2; „Sport i Wczasy” 1949, nr 3.

³⁰ „Sport i Wczasy” 1949, nr 28.

stochowski (4.10. 1950) – region Zawiercie i Lubliniec. Od 1950 r. nastąpiła reorganizacja sportu związkowego w miejsce klubów sportowych powstały koła, a okręgów w społeczne sekcje tenisa stołowego przy WKKF . W. Dudek pełnił funkcję przewodniczącego sekcji, za wydział gier i dyscyplin odpowiadał Władysław Oleksiak z Będzina. W początkowych latach pięćdziesiątych minionego wieku w rozwój tenisa stołowego angażowały się WKKF, PKKF, MKKF. Większość zawodów o mistrzostwo Śląska w latach 1951–1957 organizowano w obiektach Kolejarza i Stali Sosnowiec. W mistrzostwach Zagłębia (1954) rywalizowało 37 pingpongistów . Zwyciężył w nich Wiesław Krawczyk (Stal Będzin), który w finale pokonał Wiesława Wójcika, trzecie miasto przypadło Czcionce również z Kolejarza Dąbrowa Górnicza³¹. Kolejnym miastem organizującym Mistrzostwa Śląska po Sosnowcu był Będzin (1955). W lidze wojewódzkiej 12-to zespołowej walczył Kolejarz. Najlepszym juniorem na Śląsku był Mucha z Hutnika Będzin³².

Struktura organizacyjna kultury fizycznej w Polsce (1957) została zmieniona. Kluby sportowe i okręgi odzyskały osobowość prawną. Powrócono do dawnej nazwy OZTS Katowice .W śląskiej lidze wojewódzkiej (1958) zwyciężył KS Kolejarz Dąbrowa Górnicza (Wiesław Wójcik, Edward Hulist, Ryszard Adamczyk, Bronisław Kowalski), który po wygraniu baraży awansował do II ligi³³. W klubie tym prowadzono również szkolenie młodzieży (trzecim juniorem Śląska w 1960 r. był Jagodziński).

5.Działalność Sekcji Tenisa Stołowego w Sosnowcu i w Zagłębiu (1962 -1989)

Od 1962 r. funkcję prezesa podokręgu zagłębiowskiego pełnił Janusz Dąbrowski ³⁴. Znaczącym sukcesem osiągniętym przez Henryka Szczygła z Włókniarza Zawiercie było czwarte miejsce w Mistrzostwach Polski Juniorów (1963). Najlepszymi drużynami lat sześćdziesiątych XX w. Sosnowca i Zagłębia były: Włókniarz Zawiercie, GKS Dąbrowa Górnicza ,Górnik Wojkowice, Zagłębie Sosnowiec, CKS Czeladź, AKS Niwka, Górnik II Mysłowice, Górnik Klimontów, Husar Będzin, RKS Grodziec, Zagłębie Dąbrowa Górnicza, Czarni Sosnowiec, Górnik Piaski, Górnik Sosnowiec, Stal Poręba i Warta Zawiercie.

³¹ W. Pięta, Tenis stołowy na Górnym Śląsku w latach 1929–2004, Częstochowa 2005, s. 52. Wiesław Wójcik – grający stylem defensywnym , sędzia państwowy.

³² W. Pięta, Tenis Stołowy w Zagłębiu Dąbrowskim [w:] M. Ponczek, S. Witkowski, A. Fryc, Z dziejów kultury fizycznej w Zagłębiu Dąbrowskim i regionach ościennych, Sosnowiec -Katowice- Dąbrowa Górnicza, 2010. „Trybuna Robotnicza” 1957, nr 254.

³³ Zbiory Edwarda Hulista. Zeszyt wyników sportowych za lata 1952–1966. Zespół Kolejarza awansował do II ligi w dniu 21 grudnia 1958 r. w Poznaniu.

³⁴ Zbiory Olgi Stolarczyk (córki J. Dąbrowskiego).Z. Jagodziński (red.), Monografia Zawiercia, Zawiercie 2003, s. 432–433. Janusz Dąbrowski ur. w 1932 r. zawodnik Uni Zawiercie (1948–1952), następnie Włókniarza, sędzia związkowy od 1963 r. Od 1975 r. przewodniczący Wydziału Gier i Rozgrywek Śl.OZTS. Powołał UKS „6” Zawiercie. Zorganizował dwukrotnie indywidualne mistrzostwa Polski seniorów (1981, 1987) oraz MP juniorów (1984). Organizował turnieje dla dzieci z okazji dnia dziecka i seniorskie kat „B” z okazji dnia zwycięstwa. Zasłużony dla śląskiego tenisa stołowego. Był prezesem Podokręgu w latach 1962–2000.Zmarł 2001 roku.

W lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych ubiegłego wieku wyróżniającą się sekcją na badanym terenie okazał się MCKS Czeladź . W 1973 r. MCKS awansował do II ligi. W pierwszym sezonie rywalizacji na szczeblu ogólnopolskim barw MCKS bronili: Ada Cierpień, Henryk Fornalak, Mieczysław Grzanka Wiesław Pięta i Andrzej Głód)³⁵. Zarząd Podokręgu Związku Tenisa Stołowego w Zawierciu pracował w składzie: Danuta Osińska, Zdzisław Dudek, Edward Hulist, Kazimierz Kazek i Janusz Dąbrowski. Celem działalności była koordynacja działań organizacyjno -sportowych (promocja zawodów sportowych dla dzieci, zgrupowania kondycyjno –techniczne dla uzdolnionej młodzieży, kursy sędziowskie i instruktorskie. W klasie „A” grupy III na dwanaście zespołów tylko trzy pochodziły z Sosnowca : Zagłębie Sosnowiec, Polonia Sosnowiec, Górnik Klimontów³⁶.

Po zmianach strukturalnych w polskim sporcie w dniu 1.01.1974 r. rozpoczęła działalność Sekcja Tenisa Stołowego przy Wojewódzkiej Federacji Sportu w Katowicach (STS WFS). W rok później weszła w życie reforma administracyjna kraju, w wyniku której z byłego województwa katowickiego wyłoniły się trzy odrębne województwa: częstochowskie, bielskie i katowickie. Reforma ta wpłynęła na zasięg terytorialny podokręgów. Utrzymano dotychczasowe podokręgi (Zagłębiowski, Gliwicki, Siemianowicki, Rybnicki) i trzy delegatury w Olkuszu, Pszczynie i w Raciborzu³⁷.

Podokręg Zagłębiowski wyróżniał się szczególną aktywnością organizacyjną . Organizował zawody szczebla ogólnopolskiego w Zawierciu: Mistrzostwa Polski Młodzików (1977), Indywidualne Mistrzostwa Polski Seniorów (1981), Drużynowe i Indywidualne MP juniorów (1984)³⁸, IMP Seniorów (1987). Ciekawą propozycją dla tenisistów stołowych okazały się turnieje kat. „B” o puchar „Zwycięstwa” (rozgrywane corocznie w maju). Dla młodzieży szkolnej organizowano z okazji Dnia Dziecka otwarte turnieje ogólnopolskie. Mistrzostwa i turnieje rozgrywano na sześciu stołach w hali sportowej Ośrodka Sportu i Rekreacji przy ul. Moniuszki 10. Po raz pierwszy w dziejach zagłębiowskiego tenisa stołowego Z w I lidze państwowej występował CKS-u Czeladź³⁹. Stan posiadania podokręgu zagłębiowskiego tym okresie przedstawiał się następująco: CKS - I liga. W lidze wojewódzkiej kobiet występowały: Włókniarz Zawiercie i Polonia Sosnowiec, lidze męskiej: Polonia Sosnowiec, Zagłębie Dąbrowa Górnicza, Włókniarz Zawiercie. Podokręg zagłębiowski prowadził rozgrywki

³⁵ „Przegląd Sportowy” 1973, nr 223. Zawodnicy MCKS zatrudnieni byli na etatach dołowych w kopalni „Czerwona Gwardia”. Zespół trenował Henryk Fornalak. Ada Cierpień pracowała na stanowisku administracyjnym w klubie MCKS. Mecze ligowe rozgrywano w pawilonie klubowym na pierwszym piętrze, trenowano w sali na parterze dwa stoły)

³⁶ Zbiory M. Pięty . Zeszyt WGiD z lat 1970 -1973.

³⁷ W. Pięta, Tenis stołowy na Górnym Śląsku w latach 1929–2004, Częstochowa 2005, s. 76.

³⁸ Zbiory W. Pięty .Komunikat końcowy DiIMP Juniorów, Zawiercie 1984.

³⁹ „Przegląd Sportowy” 1977, nr 103.

klasy terenowej oraz klasy „A” i „B”, organizował indywidualne mistrzostwa Zagłębia. W mistrzostwach Polski junierek (1980) zawodniczka Włókniarza Zawiercie – Wiesława Małek (wychowanka Stali Stalowa Wola) zdobyła dwa brązowe medale w grze podwójnej (z Haliną Wanat z GKS Jastrzębie) i w grze mieszanej z Markiem Nazimkiem (SZS AZS Kraków). Brązowy medal również w grze podwójnej w Ogólnopolskiej Spartakiadzie Młodzieży wywalczyła zawiercianka -Krystyna Cholewka (z Anną Dziupłą z AZS Gliwice).

Sport na Górnym Śląsku i w Zagłębiu ulegał zmianom, zmniejszały się dotacje z zakładów pracy i z jednostek samorządowych. W klasyfikacji drużynowej ŚL.ZTS w sezonie 1979/1980 na 38 drużyn sklasyfikowanych na 21 miejscu pozycji była Polonia Sosnowiec (zwyciężył GKS Jastrzębie). W rok później MCKS Czeladź był 15-ty, Polonia - 20-ta, Hutnik Dąbrowa Górnicza- 29-ty, Dąbrowa Dąbrowa Górnicza -32 -a. Najwyżej sklasyfikowana seniorką z Zagłębia została Wiesława Małek z Warty Zawiercie (4 miejsce). Klasyfikacje te wygrali Weronika Sikora i Roman Sitek⁴⁰.

W strukturze Podokręgu funkcjonowały dwie delegatury w Chrzanowie i w Olkuszu. Szkolenie sportowe prowadziły 44 drużyny w tym zaledwie jedna drużyna z Sosnowca (Polonia). Uprawnienia instruktorskie organizowane przez OZTS – WFS Katowice (11.10.1987) otrzymali: Krzysztof Beldowski (LKS Zagłębie Dąbrowa Górnicza), Roman Domagała , Maciej Gondolek , Zbigniew Hołowczak(CKS Czeladź), Andrzej Marciniak (Polonia Sosnowiec), Bogusław Przybyłek, Bronisław Przybyłek (Górnik Wojkowice). Wcześniej uprawnienia nabył z Polonii Sosnowiec- Kazimier Kazek (1972).

6. Tenis stołowy w Sosnowcu i w Zagłębiu w czasach transformacji ustrojowej (1989-1998)

W Katowicach odbył się Nadzwyczajny Zjazd (1991). W miejsce Okręgowego Związku Tenisa Stołowego Wojewódzkiej Federacji Sportu powołano (przywrócono dawną nazwę) Śląski Okręgowy Związek Tenisa Stołowego. Przyjęto statut, wybrano nowy Zarząd (Prezes -M. Pięta), do których wybrano również działaczy wywodzących się z Zagłębia: Janusza Dąbrowskiego (Wydział Gier i Dyscypliny) i Andrzeja Turlńskiego (Wydział Spraw Sędziowskich), pochodzącego z Będzina ⁴¹. W tym okresie odnotowano znaczny spadek klubów sportowych z sekcjami tenisa stołowego.

Do Podokręgu Zawiercie należał tylko jeden klub z Sosnowca (Polonia), pozostałe to : CKS Czeladź, Warta Zawiercie, Górnik Libiąż, MKS Olkusz, Zagłębie Dąbrowa Górnicza, Górnik Siersza, MKS Dąbrowa Górnicza, Górnik Wojkowice, Cyklon Rogoźnik, Polonia Lu-

⁴⁰ Zbiory W. Pięty .Zeszyt WGiD za lata 1976- 1981.

⁴¹ W. Pięta, Tenis stołowy na Górnym Śląsku w latach 1929–2004, Częstochowa 2005, s. 99.

szowice, Kłos Olkusz, LZS Zagłębiak Będzin. W najwyższej lidze rozgrywkowej występowały: Warta Zawiercie (kobiety) i CKS Czeladź (mężczyźni). W lidze śląskiej zawody prowadzili: Henryk Cieślik, Janusz Dąbrowski, Ksawery Jasionowski, Stefan Kostur, Waldemar Kozak, Edward Kozłowski, Ryszard Leśniewski, Zdzisław Stolarczyk, Andrzej Turliński, Zofia Wódka, Wiesław Wójcik, Julian Wyrodek, Lucjan Zawarta. We współzawodnictwie sportowym Śl.ZTS (klubowym) za sezon 1993/1994 na 63 kluby sklasyfikowane, Warta Zawiercie była siódma, Kłos Olkusz – trzynasty, MKS Nadzieja Olkusz – czternasta, Górnik Libiąż – piętnasty⁴². W łącznej klasyfikacji młodzieżowej (młodzicy, kadeci, juniorzy) na dziesiątym miejscu uplasował się Kłos Olkusz, trzynasty był Górnik Libiąż. Wraz z nowym podziałem administracyjnym kraju (1999) wyróżniające kluby się kluby w szkoleniu młodzieżowym powróciły do okręgu małopolskiego (Olkusz, Jaroszowiec)

7. Sekcje tenisa stołowego w Sosnowcu i w Zagłębiu na przełomie XX i XXI wieku.

Najwyżej sklasyfikowanym klubem wywodzącym się z Zagłębia we współzawodnictwie sportowym Polskiego Związku Tenisa Stołowego za sezon 1998/ 1999 była MKS Dąbrowa Dąbrowa Górnicza (150 miejsce) a UKS „6” Zawiercie była 159. W kończącej się kadencji (2000) zakończono proces nadawania osobowości prawnej podokręgom. Zabrakło czasu na odpowiedni zapis w statucie związku w Rybniku, Gliwicach, Mysłowicach i w Zawierciu. Nadzwyczajne zebranie Śl. OZTS w Katowicach odbyło się 22.01.1999 r. (nowe województwo śląskie). Wybrano Zarząd : prezes -M. Pięta, wiceprezes- J. Dąbrowski. Okręg otrzymał osobowość prawną postanowieniem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 26 kwietnia 1999 r. wpisano do rejestru I.NS.Rej. SZS 59/1999 (Śląski Związek Tenisa Stołowego).

W 2000 r, wybrano nowy zarząd z prezesem R. Fajkusem na czele. Jedną z pierwszych negatywnych decyzji podjętych przez Zarząd Śl.ZTS była likwidacja podokręgów. Tym samym po prawie 70 latach działalności okręg tenisa stołowego – Zagłębie Dąbrowskie przestał istnieć. Zaprzestano organizacji mistrzostw Zagłębia, sekcje tenisa stołowego w zagłębiowskich klubach sportowych stopniowo ulegały likwidacji. Do 2004 r. działalność sportowa prowadziły jedynie: Olimpijczyk Zawiercie, i KS Unia Ząbkowice (II liga kobiet), AZS WSAiZ Zawiercie, GKS Olimpijczyk Zawiercie, SKS Kontra Sosnowiec, UKS Dąbrowiak Dąbrowa Górnicza, MKS Orkan Chruszczobród, UKS Plastik Dąbrowa Górnicza, UKS Żak Sosnowiec, UKS Ząbkowice, UKS Huragan Sosnowiec.

W II lidze śląskiej występowały: Olimpijczyk Zawiercie (trener Tadeusz Piotrowski), UKS Huragan Sosnowiec (trener Stanisław Szydło) i MCKS Czeladź (trener Maciej Terefinko).

---

⁴² Zbiory Mieczysława Pięty. Zestawienia statystyczne współzawodnictwa sportowego Śl.OZTS w latach 1990–2010.

Zawiercie wspólnie ze ŚL.ZTS (po raz trzeci) zorganizowało Indywidualne Mistrzostwa Polski Seniorów (2006). Z młodzieżą najlepiej pracowano w Zawierciu, efektem szkolenia było zdobycie brązowych medali w Mistrzostwach Polski Gimnazjów (Gimnazjum nr 3 z Zawierciu) i Drużynowych Mistrzostw Polski Juniorów (Brzeg Dolny 2008) przez Łukasza Szatę, Adama Ducha, Łukasza Gołdę i Marcina Piotrowskiego⁴³. Brązowy medal w Młodzieżowych Mistrzostwach Polski (2012) w grze pojedynczej zdobył Jędrzej Małolepszy (Viret Zawiercie). W Sosnowcu (medale w mistrzostwach Śląska i w Mistrzostwach Polski Młodzików zdobywali zawodnicy UKS Huragan (Jan Szymczyk, Szymon Twardowski). Jan Szymczyk zdobył medal brązowy w grze podwójnej w OOM (Kraków -2012), wystąpił on też w Youth Polish Championship (Cetniewo -2012). Stanisław Szydło – działacz UKS Huragan Sosnowiec od dwudziestu lat jest organizatorem turniejów Grand Prix im. B. Pukieta, I-go turnieju olimpijczyków z udziałem Lucjana Błaszczyka i Tomasza Krzeszowskiego (2006). Zorganizował on również pierwsze mistrzostwa Śląska (2006) w Large Ball (dużej piłeczce), które ponowił w 2008, 2009 i 2012 r.. Zwycięzcami tych pierwszych historycznych zawodów zostali: Katarzyna Białowas z Gliwic i Janusz Sokołowski z Sosnowca⁴⁴. Ukoronowaniem dotychczasowej pracy S.Szydło była organizacja Indywidualnych Mistrzostw Polski Seniorów w Sosnowcu (5-7.03. 2010 r.).

Licencje Polskiego Związku Tenisa Stołowego (2012) posiadały tylko trzy kluby sosnowieckie: Huragan Sosnowiec (37), UKS Dwójka Sosnowiec (12), UKS Żak Sosnowiec⁴⁵. W 2012 r w II lidze występowały Huragan (mężczyźni), UKS Dwójka (kobiety) i III lidze UKS Żak (mężczyźni). Trenerami w tych klubach są: Stanisław Szydło, Andrzej Marciniak i Adrian Eliaż.

Zakończenie

Tenis stołowy w Sosnowcu i Zagłębiu jest sportem uprawianym przez młodzież szkolną i dorosłych. W badanym terenie w okresie II RP dominowały kluby żydowskiego, po drugiej wojnie światowej – kluby robotnicze, a w pierwszej dekadzie XXI w – Uczniowskie Kluby Sportowe. Zagłębie miało wyśmienitych organizatorów tej dyscypliny sportu: Włodzimierz Dudek, Władysław Oleksiak, Janusz Dąbrowski, Henryk Fornalak, Andrzej Turliński, Tadeusz Piotrowski i Stanisław Szydło. Znaczącymi klubami, które stanowiły o sile sosnowieckiego tenisa stołowego były: Makkabi Sosnowiec, Polonia Sosnowiec i Huragan Sosnowiec. Wyróżniającymi się pingpongistami ze stażem reprezentacyjnym byli Bernard Pukiet (trzykrotny mistrz USA i wielokrotny reprezentant tego kraju) i Jakub Perek (medalista mi-

⁴³ „Gazeta Zawierciańska” 2007, nr 17/18. Zbiory W.Pięty, Wycinki prasowe – Tenis stołowy w Polsce 2007 r.

⁴⁴ Zbiory S. Szydły. Komunikat z zawodów I, II, III, IV otwartych mistrzostw Śląska w Large Ball (2006, 2008, 2009, 2012)

⁴⁵ Zbiory W. Pięty. Podsumowanie współzawodnictwa sportowego za sezon 2011/2012, Warszawa 07.2012 r.

strzostw Polski we wszystkich kategoriach wiekowych. Szczególnie zasłużonym miastem dla polskiego tenisa stołowego jest Zawiercie –gospodarz trzech mistrzostw Polski seniorów (1981, 1987, 2006), juniorów (1984) i młodzików (1977) i Sosnowiec (2010) W lidze centralnej na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w. występował podopieczni Henryka Fornalaka. Działacze Sosnowca i Zagłębia w latach 1931-2012 przyczynili się do rozwoju tenisa stołowego w Polsce.